

1923

Azərbaycanın özü qədər əbədi

2018

Ulu öndər Heydər Əliyevin yeni neft strategiyası Azərbaycanın davamlı inkişafının təməlini qoymuşdur

XX əsr siyasi tarixinin fenomenal şəxsiyyətlərindən olan Heydər Əliyev müasir Azərbaycan dövlətinin qurucusu, onun demokratik-hüquqi əsaslarının, sosial-iqtisadi yüksəlişinin, beynəlxalq nüfuzunun təminatına çevrilən sarsılmaz və qalibiyyətli bir konsepsiyasının müəllifidir. Aydın və çevik düşüncə torzi, dünyaya geniş baxışı, zəngin bilik və təcrübəsi ilə dəim xalqın xidmətinə duran ulu öndər qısa müddət ərzində Azərbaycanın sürətli inkişaf edən ölkələr sırasına xüsusən müvəffəq olmuşdur. Heydər Əliyev tarix yaradan şəxsiyyətdir, xalqın gələcəyini öncədən görməyi bacaran, onun potensialını düzgün qiymətləndirərək, inamla irəli aparın müdrik dövlət xadimi, nadir siyasətçidir. Tarix Heydər Əliyevin Azərbaycanı təhlükəli sınaqlardan necə sərəf və mətanətlə çıxardığını dəfələrlə sübut etmişdir. Ümummilli lider ölkəmizin sosial-iqtisadi imkanlarını, prioritetlərini zərğər dəqiqliyi ilə müəyyənləşdirmiş, onların qlobal inkişaf kontekstində düzgün istiqamətlənməsinə nail olmuşdur. Heydər Əliyev dövrün çağırış və tələblərini zamanında hiss etmiş, mövcud potensialı və resursları vaxtında dəyərləndirərək lazımı istiqamətdə yönləndirmiş və bununla da ölkəmizin davamlı inkişafına tokan vermişdir.

Hələ ötən əsrin 60-cı illərində keçmiş SSRİ-nin dünyada gedən inkişaf prosesləri ilə ayaqlaşmadığını görən Heydər Əliyev yeganə çıxış yolunu elmi-texniki yeniliklərə əsaslanan müasir sənayenin yaradılmasında, cəmiyyətin intellektual potensialının gücləndirilməsində görür və bu istiqamətdə təxirəsalınmaz tədbirlər həyata keçirir. Ulu öndər ümumi inkişafın təməlinə müasir, güclü iqtisadiyyatın durdurulmasını, geosiyasi imkanların, beynəlxalq nüfuzunu da məhz bu əməldən asılı olduğunu yaxşı bilir və Azərbaycanın fəaliyyət istiqamətlərini qlobal inkişaf qanunauyğunluqları ilə vəhdətdə görür. Heydər Əliyevin işləyib hazırladığı strategiya Azərbaycanın gələcəyə yönəlməz dəyişməz inkişaf vektoru, siyasi xarakteristika baxımından qurtuluş və davamlı inkişaf doktrinasıdır.

Ötən əsrin 90-cı illərində dövlət müstəqilliyini bərpə edən Azərbaycanın inkişaf yolu çətin sınaqlardan keçmişdir. Ölkənin hərbi təəcüzə və xarici təzyiqlərə məruz qaldığı, daxili çəkişmələr mənəfəsində sıldığı, ərazisinin 20 faizinin işğal olunduğu, bir milyon soydaşımızın doğma torpağından didərgin düşdüyü o çətin məqamda xalqımız bütün ümidini ümummilli liderinə bağladı. Haqlı olaraq, bu böhranlı vəziyyətdən yalnız Heydər Əliyev dühəsi sayəsində xilas olacağına inanan xalqımız istəyi və təkidli tələbi ilə hakimiyyəti qayıdın ulu öndər xismətində ölkədə ictimai-siyasi sabitliyi bərpə etdi, sərəbət bazar mənasibətlərinə əsaslanan müstəqil milli iqtisadiyyatın qurulması üçün tələyüklü qərarlar verdi. Cəbhədə atəşkəs nail olundu, qanunsuz silahlı birləşmələr ləğv edildi, diplomatik fəaliyyət gücləndirildi. Heydər Əliyevin demokratik dövlət quruculuğu istiqamətində atdığı addımlar milli və ümumbəşəri dəyərlərin vəhdətinə əsaslanır, Azərbaycanın qlobal proseslərə inteqrasiyasını sürətləndirir. Çox keçmədən ulu öndərin müdrik və uzagövrən qərarları müasir siyasi-iqtisadi sistemin inkişafına və genişlənməsinə sosial-iqtisadi proqramların həyata keçirilməsinə əlverişli şərait yaratdı. Siyasi, sosial-iqtisadi, hüquqi və digər sahələrdə aparılan uğurlu islahatların nəticələri xalqımızın gündəlik həyatında, məişətində, maddi rifah halının yüksəlməsində bilavasitə özünü göstərdi. Ölkənin daxili inkişafı ilə beynəlxalq nüfuzu paralel olaraq dinamik şəkildə yüksəlməyə başladı.

Milli müstəqilliyimizin xilaskarı Heydər Əliyevin şah əsəri olan müasir Azərbaycan dövləti bu illər ərzində iqtisadiyyatın, elmin, mədəniyyətin, təhsilin inkişafında misilsiz nailiyyətlər əldə etmişdir. Bu gün Azərbaycan ümummilli lider Heydər Əliyevin siyasi kursunun ən layiqli davamçısı möhtərəm Prezident İlham Əliyevin müdrik rəhbərliyi altında yeni zirvələrə doğru inamla addımlayır.

Azərbaycanın yüksəliş dövrü neft-qaz sənayesinin inkişafının yeni mərhələsi ilə səciyələndir. Bu mərhələnin başlanğıcı 1994-cü ildə ulu öndər Heydər Əliyevin təşəbbüsü və gərgin sayları nəticəsində

ma işlərinin tam həcmdə ölkə daxilində yerinə yetirildiyi ilk layihədir. Konsorsium üzvləri bu nəhəng layihəyə çərçivəsində görülən işlərdə Azərbaycanın aparıcı rolunu dəfələrlə vurğulamışlar.

Respublikamızda hasil olunan təbii qaz həcmlərinin, ilk növbədə "Şahdəniz-2" layihəsi çərçivəsində çıxarılacaq qazın Avropa bazarlarına nəql edilməsi məqsədi ilə inşa olunan nəhəng "Cənub qaz dəhlizi"nin təşəbbüskarı və hərəkətverici qüvvəsi də Azərbaycanıdır. Avropanın ən iri infrastruktur tələbatı olan "Cənub qaz dəhlizi" geniş bir coğrafiyanı əhatə edir və qitənin enerji xəritəsində mühüm dəyişikliklər etməyə, enerji təhlükəsizliyinin daha da şaxələndirilməsinə hesablanmışdır. Prezident İlham Əliyevin onu "XXI əsrin layihəsi" adlandırması təsadüfi deyil. Mövcud Cənubi Qafqaz Boru Kəmərinin genişləndirilməsi, Trans-Anadolu (TANAP) və Trans-Adriatik (TAP) boru kəmərlərinin inşa edilməsi "Cənub qaz dəhlizi" zəncirinin halqalarıdır. Qeyd edək ki, 2015-ci ildə təməli qoyulan TANAP-ın tikintisi üzrə işlərin 93%-dən çoxu tamamlanmışdır. Hazırda bütün işlər ilkin qrafiki uyğun şəkildə, yüksək dəqiqlik və tikinti keyfiyyəti nəzərə alınaraq davam etdirilir. Əvvəlcədən planlaşdırıldığı kimi, cari ilde ilk qaz TANAP vasitəsi ilə Türkiyəyə ixrac olunacaqdır. 2020-ci ilin əvvəlində TAP kəmərinə birləşdiriləcək TANAP-ın ümumi ötürücülük həcmi 16 milyard qatırılacaqdır. Sonrakı mərhələlərdə isə kəmərin ötürücülük həcmi 31 milyard kubmetrədək artırıla bilər. "Cənub qaz dəhlizi"nin boru kəməri sistemi ele layihələndirilmişdir ki, gələcəkdə əlavə qaz həcmələrinin neqli üçün ötürücülük qabiliyyətinin ikiqat artırılmasına imkan verəcək. Bu ilin fevralında "Cənub qaz dəhlizi" də birləşdiriləcək əlavə boru kəmərlərinin layihələndirilməsi ilə bağlı iki sənəd imzalanmışdır. Həmin sənədlərə əsasən, SOCAR Albaniyada ilkin mühəndislik dizayn xidmətlərini həyata keçirəcək. Ümumiyyətlə, mübalişiz dəyə bəlik ki, "Cənub qaz dəhlizi" möhtəşəm bir layihədir və əsas ulu öndər Heydər Əliyev tərəfindən qoyulan, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti möhtərəm İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə bizi ilibəil yeni qələbələrə aparın qalibiyyətli enerji strategiyamızın ən böyük nailiyyətlərindəndir.

SOCAR perspektivə qaz hasilatının artırılması məqsədilə "Ümid", "Abşeron", "Qarabag" və digər dəniz strukturlarının işlənilməsi üzrə həm xarici tərəfdaşları ilə əməkdaşlığı, həm də müstəqil çalışmaların davam etdirir. "Ümid" yatağının işlənməsi yaxın zamanda ilkin Detallı Layihələndirmə (İDL) mərhələsinə daxil olacaqdır. Biz həmçinin bu yatağa bağlı olan "Babək" strukturlarında ilk keyfiyyətli quyusunun qazılması üçün layihələndirmə işləri aparırıq. "Abşeron" yatağının ilkin Hasilat Sxemi üzrə mühəndislik və layihələndirmə işləri davam etdirilir. Bu layihə üzrə Yekun investisiya Qərarına hazırlıq işləri aparılır. "Abşeron"da ilk quyunun 2019-cu ildə istismara verilməsi planlaşdırılır.

SOCAR neft-qaz hasilatının sabit saxlanılması və yüksəldilməsi məqsədilə Xəzərde qazma əməliyyatlarının intensivləşdirilməsi üçün tikinti-quraşdırma və təmir işlərini sürətləndirmişdir. Dəniz yataqlarında müasir platformaların inşası bu baxımdan mühüm əhəmiyyət kəsb edir. "Bulla-Dəniz", "Çilov", "Qərbi Abşeron", "Neft Daşları" yataqlarında istismar quyularının qazılması üçün yeni dəniz özülləri və meydançaları tikilib istifadəyə verilməkdədir və bu istiqamətdə işlər mütləmə olaraq davam etdirilir. Neft sənayesində innovativ rəqabət və texnologiyaların ilibəil yüksəldiyini nəzərə alan SOCAR qloballaşmış beynəlxalq neft-qaz bazarında inkişafatı uğunlaşdırmaq üçün bütün tədbirləri görür və ulu öndərin Azərbaycanın neft-qaz sənayesi üçün konseptual əhəmiyyət kəsb edən "Bizim yolumuz islahatlar yoludur" kəlamını əldə rəhbər tutur.

Azərbaycan dünya bazarında təkə xam neftin və qazın ixracatçısı kimi deyil, həm də neft və neft-kimyə məhsullarının istehsalçısı kimi tanınır. SOCAR emal və kimya məhsullarını hazırladığı ABS, İtalya, Misir, Çin də daxil olmaqla onlarca ölkəyə ixrac edir. Ötən əsrin 70-80-ci illərində ulu öndər Heydər Əliyevin təşəbbüsü, rəhbərliyi və təşkilatçılığı ilə tikilib istifadəyə verilib mövcud emal və neft-kimyə qurğuları bu məhsulların

maşığı seqmentlərin qarşılıqlı fəaliyyətini təmin edir. Yeni inşa olunan zavodları xammal ilə təmin edəcək "Azərikimya" özü eyni zamanda Heydər Əliyev adına Neft Emalı Zavodunun məhsullarından istifadə edir. Buna görə də zəncirin bütün halqalarının ahangdar işini təmin etmək üçün yeni zavodların inşası paralel olaraq Heydər Əliyev adına NEZ və "Azərikimya"da yenidənqurma tədbirləri həyata keçirilir. Hazırda "Azərikimya" İB-də texnoloji qurğuların yenilənməsi üzrə işlər tam gücü ilə davam edir. Bununla yanaşı, müəssisədə yeni qurğuların və yardımçı sahələrin inşası işləri aparılır. İstehsalat Birliyi üzrə yenidənqurma işləri 2019-cu ildə başa çatdırılacaqdır.

Heydər Əliyev adına Neft Emalı Zavodunda modernizasiya işləri çərçivəsində ilkin emal, katalitik kreking kimi mövcud qurğular əsaslı təmir edilərək, yenidən qurulacaq, bir sıra yeni qurğular inşa olunacaqdır. Modernləşdirmə prosesi istehsalat olunan dızıl yanacağının və avtomobil benzininin Avro-5 standartı səviyyəsinə çatdırılması, yeni bitum istehsalatının yaradılması, reaktiv mühərrik yanacağı həcmində kəmiyyət və keyfiyyətə yüksəldilməsi, istismar xərclərinin azaldılması və s. vəzifələrə yanaşı, "Azərikimya"nın qaz xammalı - propan-propilen, butan-butilen fraksiyaları kimi quru qazlarla daha etibarlı təminatı nəzərdə tutur. Artıq STAR-ın modernizasiyası üzrə ilkin detallı layihələndirmə işləri başa çatdırılmış və keçirilən tenderin nəticələrinə uyğun olaraq, növbəti mərhələnin - Layihələndirmə, Sənalma və Tikinti mərhələsi çərçivəsində yeni qurğuların tikintisi ilə bağlı bu ilin fevralında Maire Technimont şirkəti ilə müqavilə imzalanmışdır. Müqaviləyə əsasən, 10-dan çox istehsalat qurğusunun tikintisi nəzərdə tutulur. Mövcud qurğuların və ümumzavod təsərrüfatı obyektlərinin yenidən qurulması isə öten il dekabr ayında keçirdiyimiz digər tenderin qalibi olan Tecnicas Reunidas şirkətinə həvalə olunmuşdur. Layihənin 2021-ci ildə başa çatdırılması nəzərdə tutulur. İlk mərhələdə 2018-ci ildə yeni bitum qurğusu və müvafiq ümumzavod təsərrüfatı qurğuları, eləcə də yeni maye qazdoldurma məntəqəsi tikilib istismara verilməkdədir. Sonrakı mərhələ üzrə 2020-ci ilin sonunadək "Avro-5" keyfiyyət standartına cavab verən dızıl yanacağının alınması üçün yeni qurğuların inşası və müvafiq yenidənqurma işləri başa çatdırılacaqdır. III mərhələdə isə 2021-ci ilin əvvəlində "Avro-5" keyfiyyət standartına cavab verən A-92/95/98 benzin məhsullarının istehsalı üçün müvafiq yeni qurğuların inşası həyata keçiriləcəkdir. Modernizasiya nəticəsində zavodda istehsalat həcmi ilde 7,5-8 milyon tona çatdırılacaq mümkün olacaqdır. Beləliklə, aparılan rekonstruksiya ölkəmizin ixrac potensialını və NEZ-in gəlirliyinə artıracaq, həmçinin "Azərikimya" İB-nin sabit xammal təchizatı təmin edəcəkdir. Layihə nəticəsində NEZ-in əməliyyat xərclərinin optimallaşdırılması, habelə Bakı və Sumqayıt şəhərində ekoloji vəziyyətin daha da yaxşılaşdırılması gözlənilir.

SOCAR ulu öndərin xüsusi əhəmiyyət verdiyi ətraf mühitin mühafizəsi sahəsində ciddi tədbirlər həyata keçirir. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin tapşırığına əsasən, son illərdə mədəni ərazilərinin, xüsusilə Xəzər dənizindəki neft-qaz sənayesinin, istilik effekti yaradan qazların atmosfərə atılmasının qarşısının alınması istiqamətində genişmiqyaslı tədbirlər həyata keçirilmişdir və bu tədbirlər bu gün də dinamik şəkildə davam etdirilir.

Qlobal istiləşmə və iqlim dəyişmələri bu gün bütün bəşəriyyəti narahat edir. Bu istiqamətdə Dünya Bankının Tərəfdaşlıq (GGFR) təşkilatı ilə 2008-ci ildən əməkdaşlıq edən SOCAR bankın "2030-cu il

qədər sərəm qazının normal hasilat prosesində yandırılmasının sifra endirilməsi" təşəbbüsünə də qoşulmuşdur. 2012-ci ildən etibarən istehsalat prosesləri zamanı alçaq təzyiqli sərəm qazının yandırılması azaldılmış, bu istiqamətdə bir neçə layihə işlənilməyə başlanmışdır. "28 May" və "Neft Daşları" yataqlarında sərəm qazının utiliasiyası üzrə layihəməz Dünya Bankı tərəfindən yüksək qiymətləndirilmiş və "Award Excellence" mükafatına layiq görülmüşdür. Tədbirlər planımıza əsasən, 2017-2020-ci illərdə "28 May", "Neft Daşları" və "Abşeronneft" NQÇI-lərdə yeni vakuum kompressor stansiyalarının tikintisi və kompressor qurğularının quraşdırılması nəzərdə tutulur ki, bu da atmosfərə qaz tullantılarının "sifir" həddinə endirilməsində əhəmiyyətli rol oynayacaqdır.

SOCAR beynəlxalq şirkətlərə rəqabət apara bilən güclü və modern bir qurum kimi həm ölkə daxilində, həm də xaricdə inkişafatı fəaliyyətini genişləndirməkdədir. Şirkətin investisiya portfelinə şaxələndirən, müxtəlif istiqamətlərdə yeni bazarlara çıxışı təmin edən layihələr ölkəmizin ümumi strateji inkişafına xidmət edir. Türkiyədə, Gürcüstanda, İsveçdə, Rumıniyada, Ukraynada qəribə aktivlərin əldə olunması, STAR neft emalı zavodu, Petlim limanı, konteyner terminalı kimi perspektivli inşaat layihələrinə sərəmaye yatırılması üzrə layihələndirir. İndi həmin layihələr artıq məntəqət gətirməyə başlamışdır. Düzgün investisiya strategiyası aktivliyimizin dəyərini və şirkətin dövrünə kapitalını ilibəil artırır.

Dünya bazarında sərəməli fəaliyyət göstərmək üçün maliyyə hesababtlarının və idarəçilik modellərinin beynəlxalq standartlara uğunlaşdırılması, peşəkar audit, müasir informasiya-kommunikasiya texnologiyalarından effektiv istifadə zəruri şərtlərdən və aparıldığı islahatların mühüm istiqamətlərini təşkil edir. SOCAR Azərbaycanca Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına keçmiş ilk dövlət qurumlarından biridir. Bu prosədə standart uçot və konsolidasiya mexanizminin hazırlanması məqsədi ilə beynəlxalq təşkilatlarla uzunmüddətli razılaşmalar əldə olunmuş, SAP ERP sistemini uçot, idarəetmə bütçə proqnozlaşdırılması, məhsul istehsalı, təhsalatın planlaşdırılması, texniki xidmət və keyfiyyət nəzarət sahələrində bir çox modulun tətbiqi edilmişdir. "Ernst & Young", "Fitch Ratings", "Standard & Poor's", "Moody's" kimi tanınmış audit şirkətləri və reyting agentlikləri ilə sərəməli əməkdaşlıq qurulmuşdur.

SOCAR və İBM şirkətləri tərəfindən Azərbaycanda, Xəzər regionunda və digər ölkələrdə, ilk növbədə neft-qaz sənayesi üzrə, rəqabət qabiliyyəti informasiya texnologiyaları, biznes transformasiyası və müvafiq məsləhət xidmətlərini həyata keçirmək məqsədilə yaradılmış "Caspian Innovation Center" adlı birgə müəssisə həm biza, həm də regiondakı digər şirkətlərə istehsalat effektivliyinin artırılması ilə bağlı yeni və müasir analitika və xidmətlərini təklif edəcəkdir. Nəzərdə tutulan transformasiya proqramı İBM-in qabaqcıl təcrübəyə əsaslanan proses və texnologiyalarını Azərbaycan və bütün regiona gətirəcəkdir.

SOCAR insan resurslarının inkişafına xüsusi diqqət yetirir. İşçilərin sosial rifahının yaxşılaşdırılması, peşəkarlıq imkanlarının genişləndirilməsi və karyera yüksəlişi fəaliyyətimizin prioritet istiqamətlərini təşkil edir. Şirkət yeni əməli bilklərə, analitik düşüncəyə, çevik qərar qəbul etmə qabiliyyətinə malik təşəbbüskar gənc kadrların hazırlanması məqsədilə geniş tələbat olan ixtisaslılar üzrə dünyamızın tanınmış universitetlərinə daxil olan azərbaycanlı tələbələrini təhsilini maliyyələşdirir, eyni zamanda, respublikamızın illik məktəblərində Taqəud Proqramı həyata keçirir. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin sərənamı ilə şirkətin nəzdində yaradılmış Bakı Ali Neft Məktəbi də yüksək ixtisaslı ingilissözlü mühəndislik hazırlanmasına xüsusi töhfə verir.

Rövnaq ABDULLAYEV, Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkətinin prezidenti, Milli Məclisin deputatı